

Nisan 2026

Sociology
Data Lab

Türkiye'de Dindarlık Ölçütleri

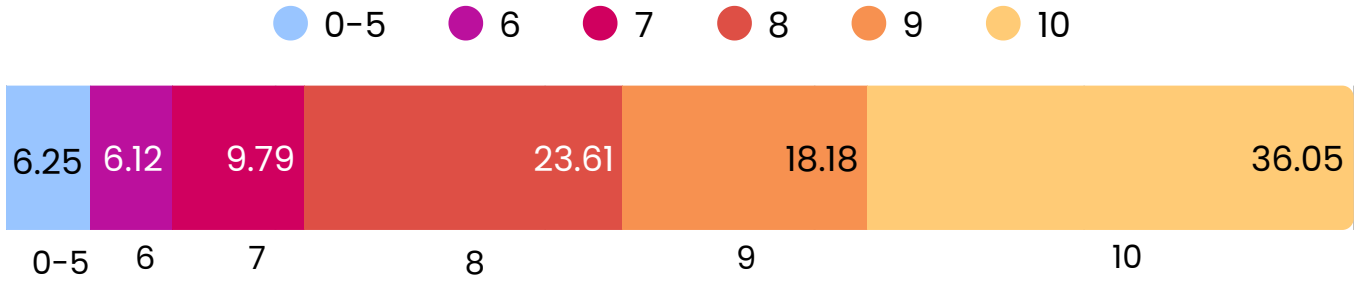
Yazarlar: Gece Kaya, Ada Gülce Canıgüz, Ceylan Engin*

*Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

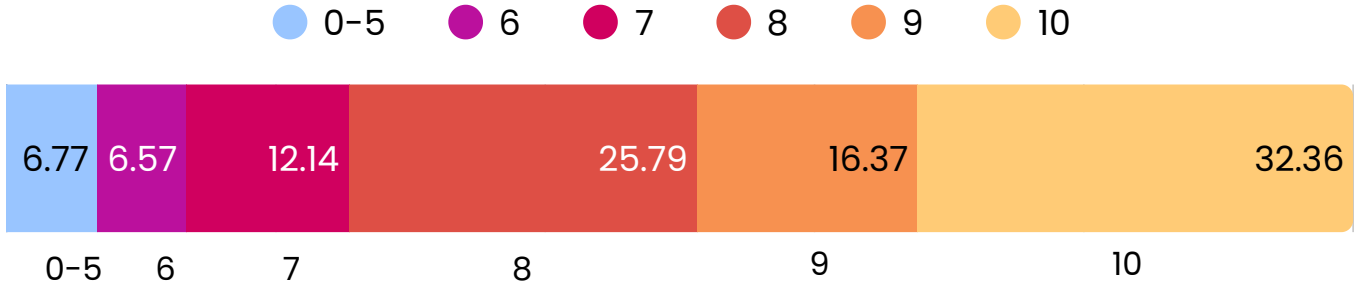
Afon kaynağı: 223K652 numaralı projemiz TÜBİTAK 1001 tarafından desteklenmektedir.

Bu rapor, Türkiye Toplumsal Değerler Araştırması (TSVS 2024) tarafından elde edilen demografik verileri kullanarak, Türkiye'deki vatandaşların dindarlık ölçütlerini incelemektedir. Dini inancın çok boyutluluğunu belirtmek adına, dindarlık ölçütleri olarak hem Allah'ın ve dinin kişinin hayatındaki önemine, hem de kişinin dini pratiklerinin (namaz ve oruç) sıklığına bakılmaktadır. Raporda, Allah'ın ve dinin önemi 10 puanlık bir skalada ölçülürken namaz ve oruç ibadetleri sayısal olarak ölçülmüş ve analiz için kategorilere göre yeniden kodlanmıştır.

Şekil 1. Allah'ın önemi (N=1584)

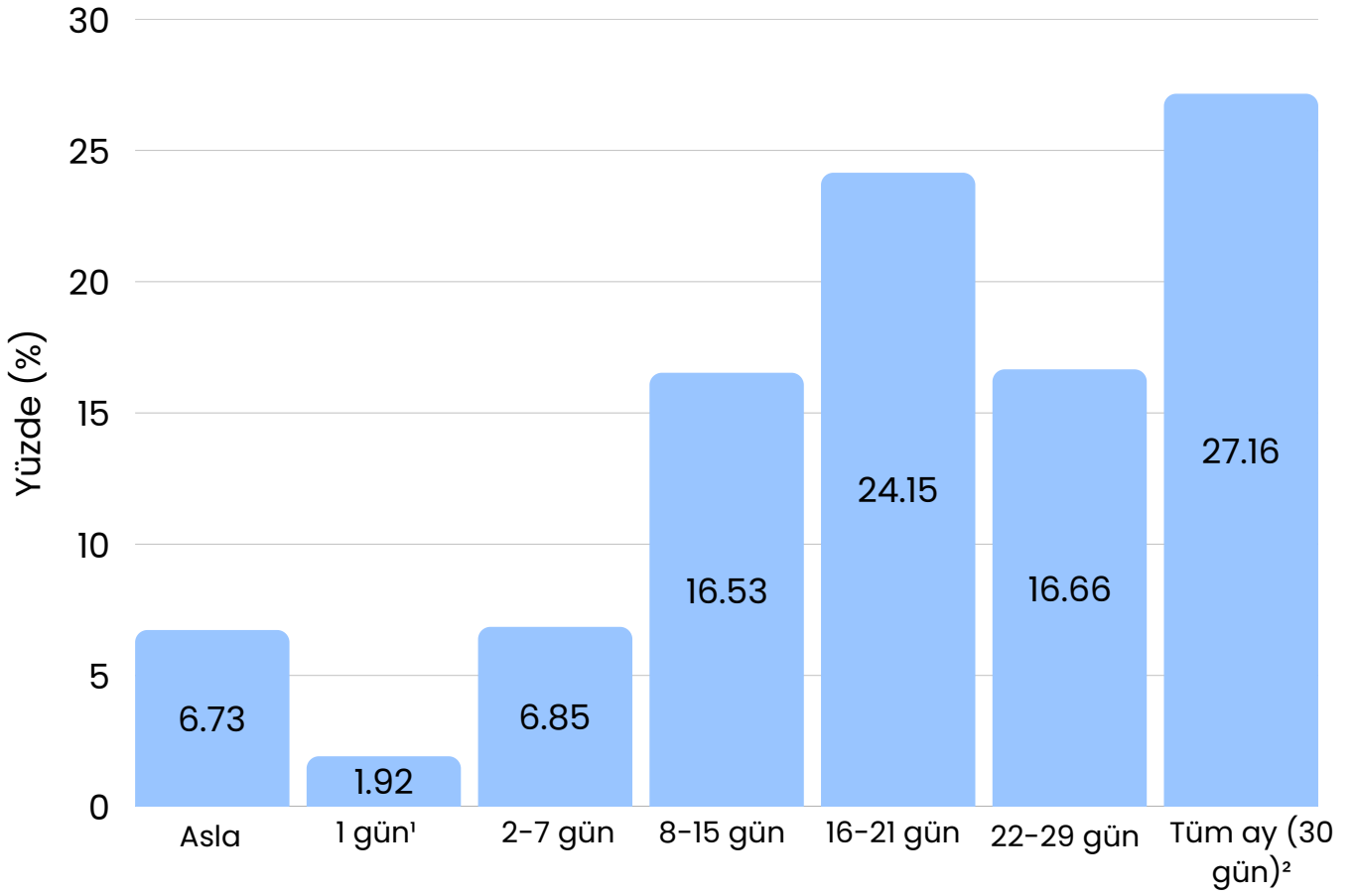
Şekil 2. Dinin önemi (N=1582)

Şekil 1 ve 2 sırasıyla kişilerin hayatlarında Allah ve dinin önemini hangi seviyede konumlandıkları göstermektedir. İki şekil de Türkiye’de halkın büyük bir çoğunluğunun hayatında hem Allah hem de dinin önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. 0-10 aralığındaki ölçekte verilen yanıtların ortalaması 8.46 seviyesindedir (SS=1.61), katılımcıların %93.75’i Allah’ın önemini 5’in üzerinde değerlendirirken katılımcıların yarısından fazlası (%54.33) 9 veya 10 olarak işaretlemiştir.

Dinin önemi için de bulgular 8.33 ortalamayla benzer seviyelerdedir (SD=1.60).. Katılımcıların %92.23’ü ifadeye 5’in üzerinde yanıt vermiş ve yaklaşık yarısı (%48.73) ölçekte 9 veya 10 olarak işaretleme yapmıştır. Şekiller kıyaslandığında dinin önemi Allah’ın önemine kıyasla daha az gözükse de, hem dinin hem de Allah’ın Türkiye’de oldukça önemli olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, ibadet verilerinden yola çıkarak önem sorularında bahsedilen dinin çoğunlukla İslam olduğu çıkarımı yapılabilir olsa da, kastedilen dinin sadece İslam değil, katılımcının kendi dini inancı olduğunun not edilmesi önemlidir.

Şekil 3. Ramazan ayında ortalama oruç tutulan gün sayısı (N=1561)

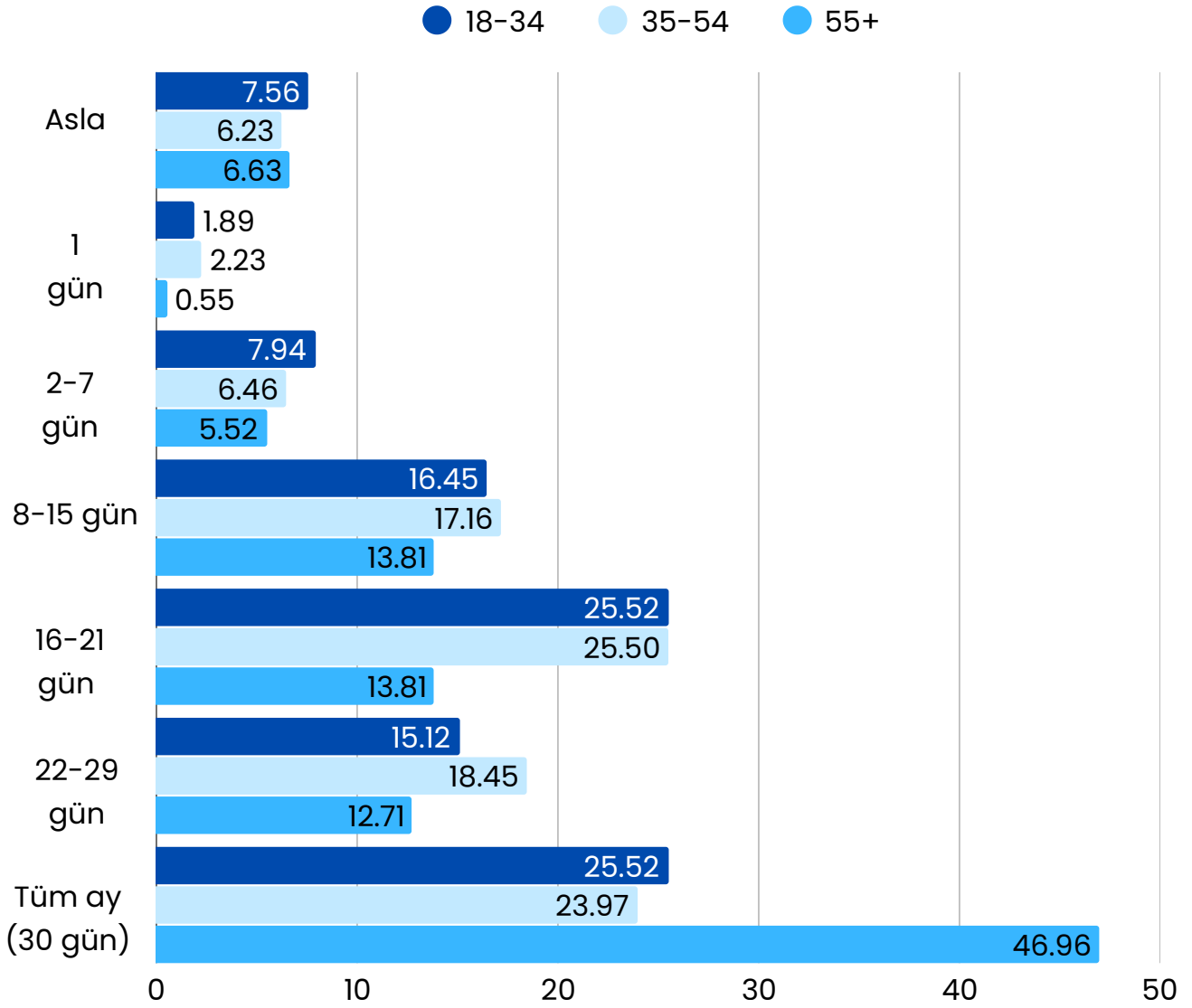

Şekil 3, katılımcıların Ramazan ayında ortalama olarak kaç gün oruç tuttıklarını göstermektedir. Yalnızca %6.73'lük bir kesim hiç oruç tutmadığını belirtirken, Türkiye'deki vatandaşların çoğunluğunun bir dereceye kadar oruç tuttuğu söylenebilir. Katılımcıların neredeyse yarısı (%49.45) ortalama olarak 22 günden az oruç tuttuğunu belirtmektedir. Namaz kılma sıklığı bulgularıyla paralel olarak, Türkiye'deki Müslüman popülasyonun dini ibadetlerinin gözle görülür biçimde kitabi ortodoksinin dışında, yani dini gereklilik olarak görülen ibadet pratiklerinden farklı bir eğilim gösterdiği söylenebilir.

*Doğrulanmamış olmakla birlikte, 1 gün oruç tutanların ibadetinin "Kadir Gecesi"nde gerçekleştiği varsayılabilir, bu da geleneksel bir ibadet biçimi olarak sınıflandırılabilir.

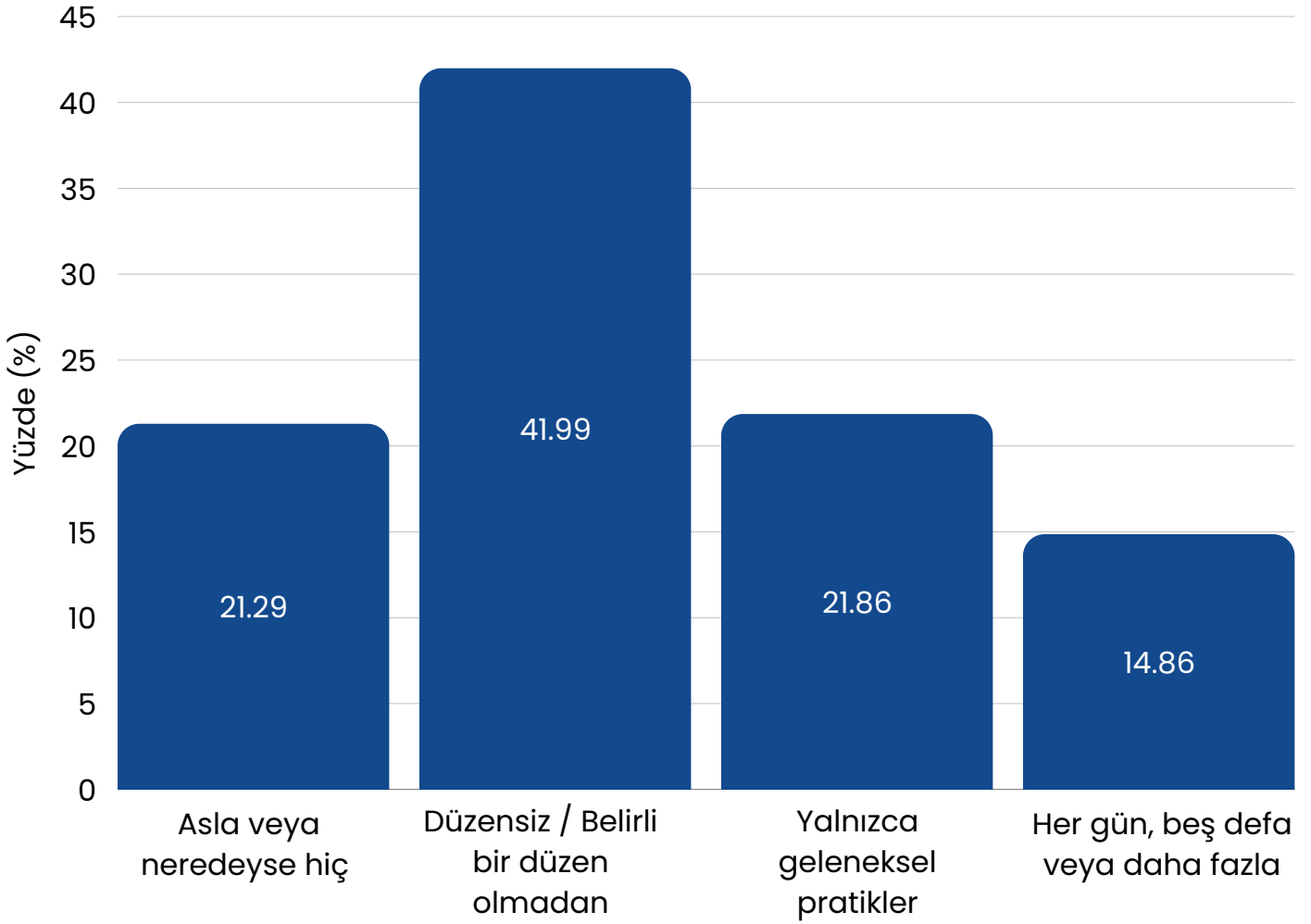
**Kadınların çoğunluğunun menstrüasyon sebebiyle Ramazan ayı boyunca (30 gün) oruç tutmuyor olabileceğini not etmek önemlidir.

Şekil 4. Yaş gruplarına göre Ramazan ayında ortalama oruç tutulan gün sayısı (N=1561)

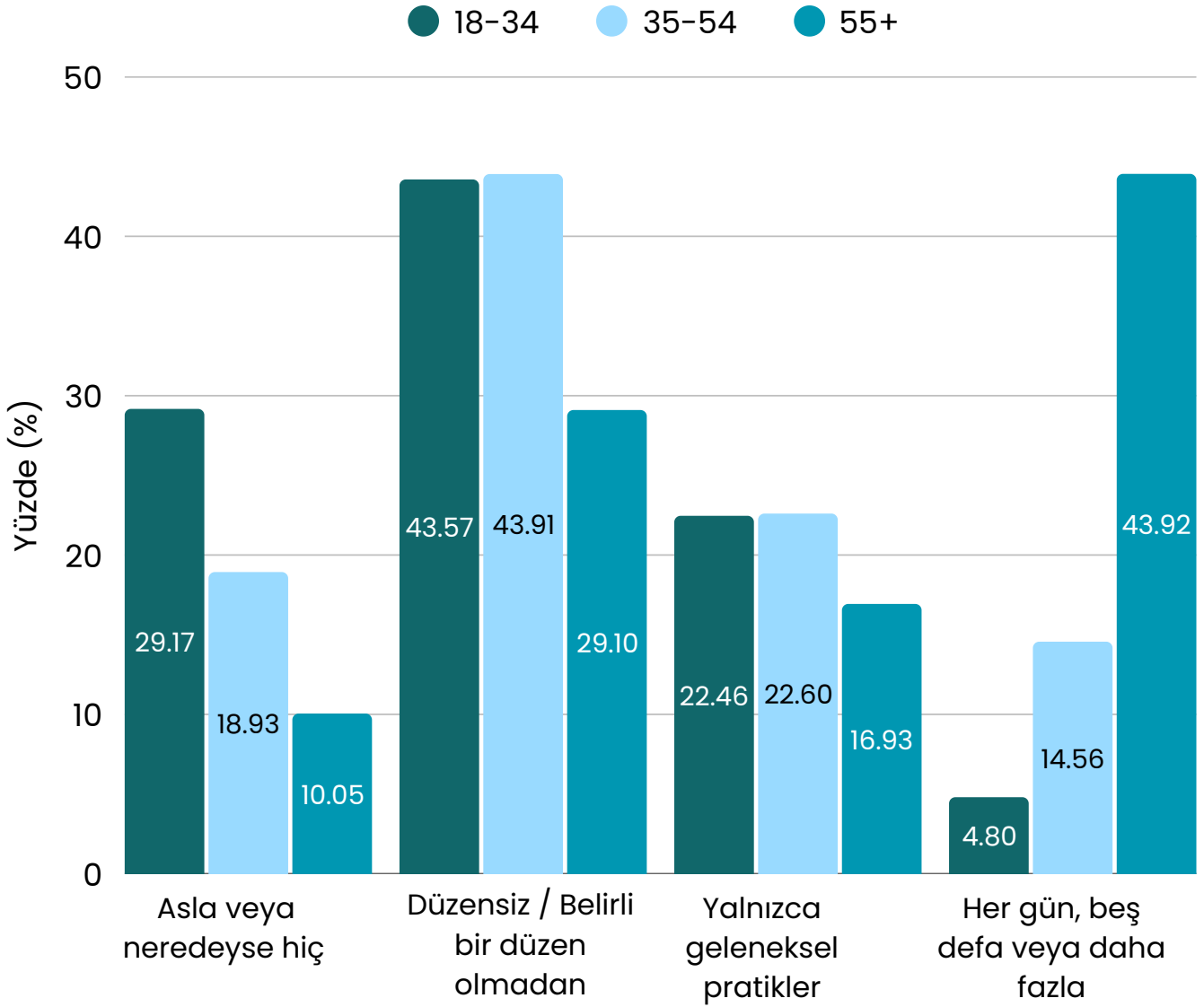
Şekil 4, Ramazan ayında oruç tutulan gün sayısının yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir. Özellikle 55 ve üstü yaş grubunda olası sağlık sorunlarının göz önünde bulundurulması gerekmekte olsa da, bu grubun %46.96'sı tüm bir ay boyunca oruç tuttuğunu belirtmiştir. 18-34 ile 35-54 yaş gruplarında belirli bir düzene sahip olmayan oruç tutma pratikleri arasında önemli farklılıklar bulunsa da, en yaşlı (55+) grup diğer iki gruba kıyasla tutarlı bir şekilde daha az düzensiz oruç tutma eğilimi göstermektedir. Bu durum, daha yaşlı grupların ibadet eylemlerinin görece ortodoks bir dindarlığa işaret ettiği argümanını destekler.

Şekil 5. Namaz kılma sıklığı (N=1555)

Şekil 5, katılımcıların namaz kılma sıklığını göstermektedir. Dini ortopraksinin günde 5 kez namaz kılmak olmasından dolayı, veriler Türkiye’deki Müslümanlar arasındaki dini heteropraksileri vurgulamaya yönelik olarak yeniden kodlanmıştır. “Yalnızca geleneksel pratikler” kategorisi sadece Cuma namazı ve dini bayramlarda kılınan namazları belirtmekte ve yalnızca erkeklerden oluşan bir örnekleme kapsamaktadır. “Düzensiz/Belirli bir düzen olmadan” kategorisi ise belli bir örüntü olmadan namaz kılan katılımcıları kapsamaktadır. Yalnızca %14.86’lık bir kesim günde 5 defa veya daha fazla namaz kılmaktayken katılımcıların kalan %85.14’lük kısmı “zorunlu” namaz pratiklerinden uzaklaşmaktadır. Yalnızca geleneksel örüntülerde namaz kılan veya asla/neredeyse hiç namaz kılmayan bireylerin oranı birbirine yakındır (sırasıyla %21.86 ve %21.29). En kalabalık kategori ise düzensiz/belirli bir düzene bağlı olmadan namaz kılan kişiler kategorisidir (%41.99).

Şekil 6. Yaş gruplarına göre namaz sıklığı (N=1555)

Şekil 6, namaz kılma sıklığının yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir. En genç grup olan 18-34 yaş aralığında, düzenli namaz kılanların sayısı %4.8 ile azınlıkta olup bu gruptaki bireylerin büyük çoğunluğu (%43.57) ile belirli bir düzene bağlı olmadan namaz kıldıklarını ifade etmektedir. Üç yaş grubu arasında, 18-34 yaş aralığındaki bireyler arasında hiç namaz kılmıyor olanların dağılımı %29.27 ile çoğunluğu oluşturmaktadır. 55 yaş ve üzeri yaş grubundakiler ise düzenli namaz kılanlar arasında en büyük yüzdelik dilimde (%43.92), asla veya neredeyse hiç namaz kılmayanlar arasında ise en küçük yüzdelik dilimdedir (%10.05). Yaş ile namaz kılma sıklığı arasında doğrusal bir ilişki olmamasına rağmen, daha yaşlı insanların daha genç bireylere kıyasla daha düzenli namaz kılma eğilimleri gösterdiğini ve daha ortodoks bir dindarlık biçimleri olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç

Bu alışmada Türkiye Toplumsal Değerler Araştırması'ndan (TSVS) elde edilen veriler kullanılarak belirli dini uygulamaların sıklığı ve Allah'ın ve dinin önemi ölçütleriyle Türkiye'deki halkın dindarlık düzeyleri incelenmiştir. Sonuç olarak, Türkiye'deki halkın düzensiz sıklıkta ve gelenekler odaklı ibadet gibi ortodoks olmayan dini pratiklere sahip olma eğiliminde oldukları gözlenmektedir. Hem Allah hem de din Türk halkı için önemli değerler olmakla birlikte, namaz ve oruç gibi dini ibadetler daha esnek bir şekilde yerine getirilebilmekte, ve düzenli pratik yerine geleneksel uygulamalar tercih edilebilmektedir. Dini, inancın ötesinde bir sosyal olgu olarak ele aldığımız takdirde, belirli ibadetlerin yerine getirilme şekilleri ve seviyelerinin "uygun olan" olarak belirtilenden farklılaştığını söylemek mümkündür.